

Česká ekonomika je jako atlet na steroidech

Skoro se chce napsat, že finanční svět jak ho známe, je minulostí. Bankovní domy trápí záporné úroky a globální přebytek likvidity. Tuzemské exportéry zase vidina opuštění intervenčního režimu ČNB. Jak horké téma je brexit a proč tak málo investic plyne do dopravní infrastruktury, o tom jsme mluvili se šéfem specializovaného financování ČSOB Vladislavem Nožičkou.

České ekonomice se dlouhodobě daří a není tajemstvím, že strojírenství patří k jejím hlavním tahounům. Pozorujete tento trend na chování svých klientů? Projevuje se to nějak?

Mohu potvrdit, že se české ekonomice daří. Minimálně na papíře. Pokud bychom chtěli vidět, co za tou výkonností stojí, museli bychom vzít v úvahu několik faktorů. Do jisté míry to připomíná sportovce, který užívá steroidy.

Jak to myslíte?

Jsme totiž v situaci, která vytváří exportérům mimořádně příznivé prostředí v tom, že mají slabou korunu, tudíž hodnota exportů je v korunovém vyjádření vyšší, než by byla za normálních tržních podmínek. Současně jsou extrémně nízké ceny komodit, jako je ropa nebo plyn, a k tomu díky tištění peněz centrálními bankami včetně ČNB máme extrémně levné peníze na úvěrování. Když k tomu navíc přičtete dotace z evropských fondů a relativně nízké mzdy, výsledkem je neuvěřitelně příznivé prostředí pro ekonomický růst. Dokonce tak příznivé, že se ptám, jestli růst okolo tří procent (za první čtvrtletí letošního roku) je tak fantastický výsledek.

ČESKÉ STROJÍRENSTVÍ NEJVÍCE TRÁPÍ RUSKÉ SANKCE, KVŮLI KTERÝM

SE SNÍŽIL EXPORT O VÍCE NEŽ 30 PROCENT.

Naznačujete, že za těchto podmínek by ekonomika měla růst rychleji?

Přesně tak. Opravdu si myslím, že máme podmínky pro lepší výsledky.

Co nám tedy brání?

Těch brzd je tady hned několik. Jednou z nich je akutní nedostatek kvalifikované pracovní síly. Potkávám se s mnoha našimi klienty, a nejenom z oblasti strojírenství, kteří mají nové zakázky a rádi by investovali do rozšíření výroby, ale nemají pracovní sílu, kterou by zaměstnali. Bohužel u nás stále není zvykem se za prací stěhovat, takže zatímco v Mladé Boleslavi je na jedno místo jeden kandidát, na severní Moravě jich je deset. To je jeden velký problém, tím druhým je kvalita, nebo spíš nízká kvalita dopravní infrastruktury. Je potřeba si uvědomit, že Česká republika nemá pro potřeby hospodářství dostačující zdroje nerostného bohatství. Náš ekonomický úspěch můžeme opřít pouze o kvalitní pracovníky a o to, že ležíme v centru Evropy. Bohužel naše dopravní infrastruktura je silně podinvestovaná a k tomu navíc nestavíme nic nového. Chybí dálnice na jih, chybí dálnice na Karlovy Vary, chybí dálnice z Hradce Králové do Ostravy. V Čechách nemáme ani vysokorychlostní železnice, což je v západním světě běžné. Zkrátka stavební připravenost v České republice v oblasti jak automobilové, tak i železniční dopravy je bídá. V tomto ohledu opravdu nemáme být na co pyšní.

Podle toho co říkáte, máme nyní nejpříznivější podmínky pro rozvoj logistické infrastruktury a nevyužíváme je. Je to tak?

Ano, míra zadluženosti České republiky je jednou z nejnižších v Evropě, možná na světě. Jsem toho názoru, že by stálo za to naši generaci a možná i generaci našich dětí zadlužit ve prospěch investic do dopravní infrastruktury, což je dobrý předpoklad budoucí ekonomické prosperity. Mrzí mě že v oblasti

dopravní infrastruktury naše vláda vůbec neuvažuje o propojení privátního kapitálu s veřejným sektorem. Zcela běžné je projektové financování ve Francii, Belgii, Německu a mnoha dalších zemích západní Evropy. Na Slovensku tohle funguje také a já jim za to tleskám.

V jakém konkrétním projektu?

Jedná se o obchvat Bratislavy, tzv. projekt D4R7, což je už druhý projekt v dopravní infrastruktuře, kdy je skutečně spojen privátní sektor s tím veřejným. Jsem moc rád, že my jako ČSOB a tým odborníků na projektové financování Jana Trojáka jsme se do toho zapojili jako jediná česká banka vedle velkých mezinárodních bankovních skupin. Tohle je velká výzva nejen pro českou politickou scénu – pojďme se zabývat touto myšlenkou taky. Mohlo by nám to významně urychlit proces obnovy a investice do dopravní infrastruktury.

Naše ministerstvo dopravy nic podobného nechystá?

Pan ministr Ťok je partnerství privátního kapitálu a veřejných financí, zdá se, nakloněn. Máme dokonce testovací projekt dálnice směrem na Strakonice, kde by se o tom dalo uvažovat. Bohužel, když se podívám napříč naším politickým spektrem, tak žádná z politických stran nevnímá tyto projekty, které jsou v západní Evropě běžné, jako hlavní.

BREXIT VNÍMÁM JAKO FACKU EVROPSKÉ UNII, NIKOLIV EXPORTNÍ PROBLÉM.

Jak dlouho si myslíte, že budou tyto ideální podmínky ještě trvat?

No rozhodně rok, možná dva, ale teď opravdu věštím. V každém případě tady nebudou věčně. Když se vrátím k exportérům a strojírenství, tak v České republice je potřeba rozlišovat dva typy exportu. Máme na jedné straně špičkové produkty, které jsou konkurenceschopné na zahraničních trzích, i bez těchto zvýhodněných podmínek, a pak máme exportéry, kteří z těchto

podmínek těžší a nic je nenutí k inovacím nebo zvyšování vlastní efektivity. A potom je zde ještě jeden element, který vnímám jako výzvu pro české strojírenství, a to je skutečnost, že je z velké části zaměřeno na energetiku. Konkrétně na energetiku konvenční, tedy energetiku minulého století, kdy se elektřina vyráběla centralizovaně v obrovských elektrárnách a ke spotřebitelům se rozváděla po spotřebitelských sítích. Trendy ve světě ukazují, že nejen díky podporovaným zeleným energiím, ale zejména díky inovacím se výroba energie bude decentralizovat na menší zdroje a že nebude potřeba tolik distribuce mezi státy, mezi spotřebiteli a primárním zdrojem.

Když odhlédneme jinam a podíváme se na ruské sankce, hrozící ukončení měnových intervencí České národní banky a brexit – které z těchto aspektů podle vás nejvíce ovlivňují podnikatele v jejich rozhodnutích?

České strojírenství aktuálně nejvíc trápí situace s Ruskem. To vnímám jako zásadní problém. Meziroční pokles exportu do Ruska je více než 30 procent. Kolem brexitu byl sice veliký, hlavně mediální humbuk a ano, finanční trhy byly krátkodobě relativně volatilní. Nicméně, jak ukazuje vývoj v čase, brexit není zase až tak horké téma. Samotný proces bude trvat poměrně dlouho, a to nemluvím o cestě do okamžiku, kdy Velká Británie ono „odcházení“ zahájí. Osobně vnímám brexit spíš jako facku Evropské unii, nikoliv exportní problém.

Vraťme se k těm ruským sankcím, jak velká je to překážka?

V dlouhodobém horizontu vnímám Rusko jako zemi s obrovským potenciálem. Jak pro české exportéry, tak pro ekonomický růst. Je to na jedné straně obrovský trh s více než 140 miliony spotřebitelů, na straně druhé země s obrovským potenciálem v nerostném bohatství, prakticky ve všech komoditách. Ruské sankce představují pro českou ekonomiku problém. Vzájemně se potřebujeme, a že teď to geopoliticky nevychází úplně šťastně, je sice pravda, ale tenhle stav nebude trvat věčně.

A intervence ČNB, respektive vidina ukončení intervenčního režimu exportéry trápí?

Intervence jsou hrozbou relativně krátkodobou nebo v relativně blízkém horizontu. Myslím si, že mnoho lidí si zvyklo, že máme uměle zajištěný kurz a že není zásadně nutné řešit měnové riziko. To prostě řeší Česká národní banka. Exit intervenčního režimu dříve nebo později přijde, můžeme pouze spekulovat, kdy to bude. Nicméně existují signály o tom, že americký FED bude zvyšovat úrokové sazby a Evropská centrální banka zmínila, že zvažuje v prvním kvartálu příštího roku omezit tisknutí peněz. A my se nemůžeme tvářit, že dění ve světě se nás netýká. Takže ukončení intervencí ČNB příští rok je velké téma.

Připravují se vaši klienti nabtuto změnu?

Mnoho našich klientů a podnikatelů si je samozřejmě vědomo rizik, zejména pro exportéry to může být šok. Stejně jako bylo šokem jejich zavedení, které exportérům pomohlo, tak teď bude ten efekt opačný. Nyní je více než příznivá doba na to, uvažovat o nějakém dlouhodobějším zajištění a od toho jsme tady my, banky.

Jaký je váš názor na záporné úrokové sazby? Vyplývají z nich nějaká rizika?

Osobně považuji záporné sazby za zruďnost. Je to něco, co nevysvětlíte drobným střadatelům a obtížně profesionálním klientům. Dlouhodobý stav se zápornými sazbami je nezdravý, ať se na mě nikdo nezlobí, ale za půjčku se prostě má platit.

A kdy podle vás skončí?

Skončí v momentě, kdy všechny centrální banky ukončí nadměrné tisknutí peněz a přebytečná likvidita bude stahována z trhu. Jak FED a Evropská centrální banka, tak naše ČNB.

Nějaký horizont?

Zítřka? Pozítří? *(smích)* Tady se opět dostávám do roviny spekulací. Kdybych to věděl, tak jsem boháč. Já zkrátka doufám, že jednoho dne skončí, protože to považuju opravdu za nebezpečné. Vráťím se k tomu, co jsem říkal v úvodu, že levné peníze a slabá koruna jsou skutečně steroidem, tím nedovoleným prostředkem, který nám pomáhá krátkodobě zvyšovat výkon, ale dlouhodobě nám zásadně v ničem neprospívá. Tímto nezajistíme dlouhodobou konkurenční schopnost České republiky.

Nedávno byla zveřejněna informace, že se vláda chystá uvolnit 1,4 miliardy korun na podporu start-upů. Vy jste v ČSOB šéfem specializovaného financování, chystáte se také podporovat start-upy?

Rozhodnutí státu použít peníze daňových poplatníků na podporu start-upů považuji za velmi kontroverzní téma. V České republice je dostatek volného kapitálu, který se zaměřuje přímo na podporu a investice do start-upů. Takže státní peníze zde skutečně nejsou vůbec potřeba. Jednou z velkých konkurenčních výhod České republiky je to, že má velmi šikovné lidi v oblasti IT. Rodí se zde lidé, kteří v oblasti IT patří ke skutečné špičce. Stejně jako v Silicon Valley. A dnes se celý svět digitalizuje, nejenom ten náš bankovní, ale i třeba strojírenství. V ČSOB se podporou start-upů intenzivně zabýváme, ale přímo je nefinancujeme, to opravdu není naše hlavní role. Zkrátka, když se vrátím k vaší otázce, byl bych raději, aby tyto peníze nás všech daňových poplatníků byly vhodně investovány například ve školství.

Oblíbené téma současnosti je Čína. Jak vidíte vy význam čínských investic a jejich potenciál pro Českou republiku?

Kromě několika světových výjimek, kdy přišel čínský kapitál a vybuodoval fabriku na zelené louce, byla valná většina čínských investic, které se dosud v Čechách udály, nákupem již existujících a fungujících firem. Když se podíváme na jejich

investiční portfolio, tak se nedá právě říct, že by se jednalo o odvětví nebo byznys s nějakým materiálním významem pro českou ekonomiku. Co na čínském kapitálu hodnotím spíše negativně, je to, že ve mně budí dojem, že nemá finanční omezení. Nákupy aktiv, které u nás proběhly, mi jednoduše z pohledu běžného investora nedávají moc velký smysl.

Mohla by plánovaná pobočka Bank of China nějak zásadněji ovlivnit český bankovní trh?

Já nerad komentuji konkurenci, ale s ohledem na to, kolik sem za poslední tři roky přiteklo čínského kapitálu, není pro mě překvapením, že sem přichází i čínská banka. Její přítomnost nevnímám jako něco, co by mohlo posílit nebo oslabit český bankovní trh. Ten je relativně velmi konkurenční a velmi podle mého názoru zdravý. Takže to, že Číňané přicházejí, registrujeme, ale soustředíme se na náš byznys.

✘ **Vladislav Nožička** je výkonným ředitelem útvaru specializovaného financování ČSOB. Ve skupině ČSOB a mateřské KBC pracuje již od roku 1999, do banky nastoupil ihned po ukončení studia na Fakultě financí a účetnictví VŠE. Zastával řadu obchodních pozic v oblasti korporátního bankovníctví, od roku 2006 do 2009 byl korporátním bankéřem pro nadnárodní klientelu v KBC v Bruselu. Po návratu pracoval jako korporátní bankéř senior, od roku 2013 byl ředitelem pražské pobočky pro korporátní klienty a od loňského dubna zastává současnou pozici šéfa specializovaného bankovníctví.

Článek ke stažení (pdf, 0,5 MB)

DAGMAR KLIMOVIČOVÁ, Komora.cz, říjen 2016

Foto: Petr Machota